

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ PREZENČNÍ STUDIUM

2020–2023

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Tereza Šturmová

**Vzdělávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici
Valdice**

Praha 2023

Vedoucí bakalářské práce: doc. PhDr. Miloslav Jůzl Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR FULL-TIME STUDIES

2020-2023

BACHELOR THESIS

Tereza Šturmová

**Education of persons during imprisonment in Valdice
prison**

Prague 2023

The Bachelor Thesis Work Supervisor: doc. PhDr. Miloslav Jůzl Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne

Tereza Šturmová

Poděkování

Zde bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce doc. PhDr. Miloslav Jůzl Ph.D. za pedagogickou a odbornou pomoc, také všem, kteří se mnou při psaní mé práci měli trpělivost.

Anotace

Bakalářská práce se bude zabývat tématem Vzdělávání osob ve výkonu trestu ve Věznici Valdice. V teoretické bude zmíněno vymezení základních pojmů k danému tématu. V jednotlivých kapitolách bude rozebráno rozdělení věznic dle typů, vzdělávání jako takové i vzdělávání odsouzených a v neposlední řadě i program zacházení. V praktické části bude zkoumaná motivace odsouzených k dalšímu vzdělávání a ke zvyšování své kvalifikace. Na toto téma prostřednictvím dotazníkového šetření odpovídalo 60 odsouzených respondentů z věznice Valdice.

Klíčová slova

Dotazníkové šetření, pedagogika, resocializace, vězení, věznice Valdice, výkon trestu odnětí svobody, vzdělávání.

Annotation

The education of those incarcerated in Valdice Prison will be the focus of the bachelor's thesis. The definitions of fundamental terminology related to the subject matter will be covered in the theoretical section. Particular chapters will go into the different types of prisons, general education and convict education, and last but not least, the treatment program. The practical part will explore inmates' motivation for pursuing higher education and expanding their skill sets. Using a form of a questionnaire survey, 60 prisoners from the Valdice jail provided their opinions on this subject.

Keywords

Questionnaire, pedagogy, resocialization, prison, Valdice prison, serving a prison sentence, education.

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	11
1.1 Zásady výkonu trestu odnětí svobody	12
1.2 Dílčí závěr	12
2 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR.....	13
2.1 Typy věznic.....	13
2.1.1 Věznice s ostrahou.....	14
2.1.2 Věznice se zvýšenou ostrahou	15
2.2 Dílčí závěr	16
3 VZDĚLÁVÁNÍ VE VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY	17
3.1 Historie Vzdělávání odsouzených v českých zemích	18
3.2 Formální vzdělávání ve výkonu trestu	23
3.3 Neformální vzdělávání ve výkonu trestu	25
3.4 Dílčí závěr	26
4 PROGRAM ZACHÁZENÍ S ODSOUZENÝMI JEDINCI.....	27
4.1 Standartizované programy zacházení	29
4.2 Dílčí závěr	31
5 VĚZNICE VALDICE.....	32
5.1 Historie věznice Valdice	33
5.2 Historie vzdělávání ve věznici Valdice	34
5.3 Školské vzdělávací středisko Valdice.....	37
5.4 Dílčí závěr	38
PRAKTICKÁ ČÁST	39
6 EMPIRICKÝ VÝZKUM	39
6.1 Popis výzkumného šetření	39
6.2 Cíl a dílčí cíle empirické části.....	39
6.3 Výzkumné hypotézy	40
6.4 Popis výzkumného vzorku.....	40
6.5 Popis výzkumné metody	40

6.6	Analýza a interpretace výsledků výzkumu	41
6.7	Vyhodnocení hypotéz	53
6.8	Doporučení pro praxi	54
	ZÁVĚR	55
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	56
	SEZNAM ZKRATEK	60
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	61
	SEZNAM PŘÍLOH.....	63

ÚVOD

Vzdělávání jako takové je jednou ze stavebních jednotek fungujícího demokratického státu. Na vzdělávání má právo, každý občan České republiky a je vymezeno v Listině základních práv a svobod v článku č. 33. Vzdělanost občanů České republiky napomáhá k růstu ekonomiky a schopnosti konkurovat s jinými státy. Stát by měl mít za cíl svým obyvatelům nabídnout možnost vzdělávat se dostatečným způsobem, tak, aby se kvalifikace odborníků mohla dále zvyšovat.

Především z důvodu důležitosti edukace, jako takového si autorka této práce vybrala téma Vzdělávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Valdice. Protože je důležité se vzdělávat nejen na svobodě, ale také ve výkonu trestu odnětí svobody, kde může docházet ke stagnaci edukace odsouzených.

Cílem procesu resocializace je totiž minimálně morální náprava zločince. Důležitost chránit společnost před dalším protiprávním aktům. V neposlední řadě je důležité zajistit to, aby pachatel při odchodu z výkonu trestu odnětí svobody byl dostatečně připraven na život na svobodě, a aby nebyl nebezpečný a ohrožující pro společnost.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, které se dále řadí na kapitoly a podkapitoly. 1. kapitola se věnuje výkonu trestu odnětí svobody. V 2. kapitole zabředneme do problematiky vězeňské služby České republiky. 3. kapitola se bude věnovat vzdělávání ve výkonu trestu odnětí svobody. Ve 4. kapitole se budeme věnovat programům zacházení s vězni. V poslední 5. kapitole uvedu důležité informace o valdické věznici.

V druhé části práce se budeme věnovat empirickému výzkumu a v závěru dle výsledků výzkumu bude uvedeno doporučení pro praxi.

Cílem práce je analyzovat míru motivovanosti a forem motivace – faktorů, které motivují ke vzdělávání a zvyšování své kvalifikace respondenty, odsouzené k výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Valdice.

Mezi dílčí cíle patří to, jestli mají osoby ve výkonu trestu zájem dále vzdělávat, účastnit se vzdělávacích kurzů nebo zvyšovat svou kvalifikaci. Analyzovat, zda jsou osoby ve výkonu trestu spokojeni s nabídkou vzdělávacích programů a kurzů, které jim jsou ve

věznici Valdice nabízeny. Dále zjistit zdali, by osoby ve výkonu trestu měli zájem rozšířit nabídku dostupných vzdělávacích kurzů nebo prostředků pro zvýšení jejich kvalifikace.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VÝKON TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

V této kapitole se zaměříme na výkon trestu odnětí svobody (dále jen VTOS). Dříve než se k němu dostaneme bude uvedeno vymezení velmi důležitého pojmu, a to trestu, v různých pojetích. Což ucelí pohled na tuto problematiku.

Trest společně s prevencí jsou dva důležité segmenty, které jsou reakcemi společnosti na kriminalitu. Z velmi obecného hlediska můžeme trest brát společně s jeho antonymem, odměnou, jako primární výchovné prostředky.¹

Když budeme k trestu přistupovat z užšího pedagogického pojetí jedná se o *“negativní působení, jako záměrně navozený následek nesplněného nebo špatně splněného úkolu.”*²

*„V celospolečenském (sociálním) kontextu je používán jako významný obranný mechanismus před chováním a jednáním, které porušuje zavedené sociální konvence, pravidla nebo normy, tedy i delikventním jednáním, přičemž systém trestů je vymezen právem.”*³

Když jsme více zabředli do pojmu trestu. Můžeme si nyní přiblížit samotný VTOS. Právní úprava vychází ze zákona č. 169/1999 Sb. **O výkonu trestu odnětí svobody a vyhláškou ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb.**, kterou se vydává Řád výkonu trestu odnětí svobody. Ve věcích mládeže se pak řídíme v souladu se zákonem č. 218/2003 Sb., **o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže**. Dále se

¹ SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie I. Díl: Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 9788074357169. s. 18.

² PRŮCHA, J. ET AL. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. ISBN 8071780294. s. 234.

³ SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie I. Díl: Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 9788074357169. s. 18.

pak činnost věznic řídí nařízeními generálního ředitele a metodickými pokyny ředitelů odborů generálního ředitelství vězeňské služby České republiky (dále jen VS ČR).⁴

Ze všech těchto dokumentů si dále skládá každá konkrétní věznice svůj Vnitřní řád věznice, ten je vydaný jejím ředitelem.⁵

1.1 ZÁSADY VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

„Trest může být vykonáván jen takovým způsobem, který respektuje důstojnost osobnosti odsouzeného a omezuje škodlivé účinky zbavení svobody; tím však nesmí být ohrožena potřeba ochrany společnosti.

S odsouzenými ve výkonu trestu se musí jednat tak, aby bylo zachováno jejich zdraví, a pokud to doba výkonu trestu umožní, podporovaly se takové postoje a dovednosti, které odsouzeným pomohou k návratu do společnosti a umožní vést po propuštění soběstačný život v souladu se zákonem.“⁶

1.2 DÍLČÍ ZÁVĚR

Pojem trest má několik definic s různými charakteristikami v závislosti na perspektivě nebo oboru. V podstatě jej však lze definovat, jako výsledek nepřístupného chování v rozporu se zavedenými pravidly a společenskými normami.

Uvěznění je proces uvěznění ve vězení jako trest pro osobu odsouzenou za trestný čin. Následně je novelizován a upřesněn v Právním řádu ČR, který jej blíže vykládá a je základem pro vnitřní předpisy a další normy vězeňských zařízení.

⁴ SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie II. Díl: Teorie a praxe zacházení s vězněnými*. 1. Vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 9788074353789. s. 37.

⁵ SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie II. Díl: Teorie a praxe zacházení s vězněnými*. 1. Vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 9788074353789. s. 37.

⁶ Zákon č. 58/1999 Sb., Zákon o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

2 VĚZEŇSKÁ SLUŽBA ČR

Vězeňská služba České republiky je ozbrojený bezpečnostní sbor, který zajišťuje výkon vazby, VTOS a zabezpečovací detence, jakož i ochranu pořádku a bezpečnosti při výkonu soudnictví a správě soudů, při činnosti státních zastupitelství a Ministerstva spravedlnosti. Vězeňská služba byla zřízena s účinností od 1. ledna 1993 zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky. Vznikla transformací někdejšího Sboru nápravné výchovy, který nahradila.⁷

Dále se také věnuje střežení, převádění a eskortu vězňených osob. Je také důležité zmínit, že mezi další úkoly zařazujeme i výzkum v oboru penologie, a jehož výsledky se aplikují v praxi. V neposlední řadě se rovněž dbá na vytváření příznivých podmínek pro zaměstnávání, vzdělávání a rekvalifikaci vězňů.⁸

2.1 TYPY VĚZNIC

Do 1.10.2017 byly věznice rozdělovány na:

- a. Věznice s dohledem
- b. Věznice s dozorem
- c. Věznice s ostrahou
- d. Věznice se zvýšenou ostrahou

Díky nabytí účinnosti zákona č. 58/2017 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a novelou trestního zákoníku se věznice rozdělují dle způsobu vnějšího střežení, zajištění bezpečnosti a režimu výkonu trestu do dvou typů, a to na věznice:

1. S ostrahou
2. Se zvýšenou ostrahou⁹

⁷ Zákon č. 555/1992 Sb., Zákon České národní rady o Vězeňské a justiční strážci České republiky.

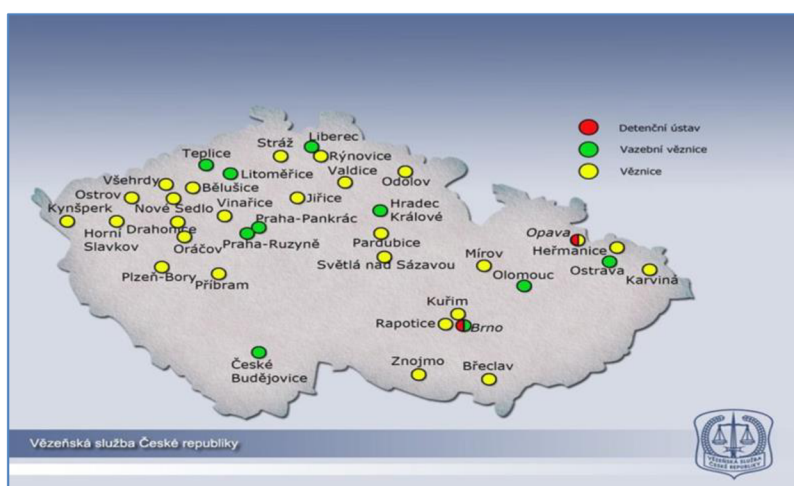
⁸ ČERNÍKOVÁ, Vratislava. *Sociální ochrana: terciární prevence, její možnosti a limity*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 9788073801380. s. 71.

⁹ Zákon č. 58/2017 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody.

Na obrázku níže, vidíme rozložení věznic, vazebních věznic a detenčních ústavů na území České republiky. Věznice jsou označeny žlutou tečkou a napočítáme jich 26, vazební věznice máme označené zelenou tečkou a máme jich po celé České republice 10 a detenční ústavy, ty jsou označené červenou tečkou máme tři, s tím, že od 1.1.2022 začal fungovat na pražské Pankráci nový Ústav pro výkon zabezpečovací detence, ten však na mapě není zaznamenán.

Můžeme pozorovat, že v okolí Šumavy a ve Zlínském kraji jsou věznice rozmístěny sporadicky. U Zlínského kraje je jedním z možných důvodů nedostatku věznic, i fakt, že dle dat ČSÚ má tento kraj nejnižší počet trestných činů na 100 tisíc obyvatel. U oblasti Šumavy se můžeme domnívat, že věznice zde nejsou, protože je velká část tohoto území součástí Národního parku Šumava.

Obrázek 1 mapa ČR s umístěním věznic, vazebních věznic a detenčních ústavů

Zdroj: Vězeňská služba ČR

2.1.1 VĚZNICE S OSTRAHOU

Dále členíme dle vnitřní členění věznice s ostrahou. Stupně zabezpečení je určen podle míry vnějších (míra nebezpečnosti odsouzeného pro společnost) a vnitřních rizik (míra rizika ohrožení bezpečnosti během VTOS, povaha trestné činnosti, nevykonaná ochranná opatření, průběh předchozích výkonů trestu a hrozba útěku).

- a. S nízkým stupněm zabezpečení
- b. Se středním stupněm zabezpečení

c. S vysokým stupněm zabezpečení ¹⁰

„O umístění do oddělení s příslušným stupněm zabezpečení rozhoduje s konečnou platností ředitel věznice. Odsouzený umístěný do oddělení se středním nebo vysokým stupněm zabezpečení ve věznici s ostrahou může podat návrh na umístění do oddělení s nižším stupněm zabezpečení, o čemž rozhoduje místně příslušný soud.

Stupeň zabezpečení jakož i aktuální naplněnost věznic, realizované druhy programu zacházení a další jsou základními kritérii, na základě, kterých rozhoduje Generální ředitelství ČR o umístění odsouzeného do konkrétní věznice. V konkrétní věznici nástupního oddílu dochází k souhrnné analýze rizik a potřeb odsouzeného, dochází ke komplexnímu hodnocení nejen tvrdých, statických dat, ale také k vyhodnocení kriminogenních potřeb a pozitivních stránek odsouzeného.

Stupeň zabezpečení může být ovlivněn tímto hodnocení, jakož i samotným průběhem výkonem trestu s ohledem na plnění programu zacházení, dodržování vězeňského režimu a blížícího se konce trestu. V průběhu výkonu trestu dochází k nejrůznějším negativním změnám (např. nařízení nového trestu, pokus o útěk, napadení zaměstnance VS ČR) a pozitivním změnám (plnění programu zacházení, vzorné chování, snižování následku své trestné činnosti aj.). Toto vše a další důvody může být podnětem pro návrh odborné komise řediteli věznice vedoucí ke zvýšení nebo snížení stupně zabezpečení.“ ¹¹

2.1.2 VĚZNICE SE ZVÝŠENOU OSTRAHOU

V těchto věznicích jsou umístěni hlavně ti, kterým byl uložen výjimečný trest. Dále také osobám, kterým byl uložen trest odnětí svobody za trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny. ¹²

¹⁰ Redukce typů věznic [online]., [cit. 2023-02.21] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/obecny-postup>.

¹¹Redukce typů věznic [online]., [cit. 2023-02-21] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-mirov/sdilene-sekce/obecny-postup>.

¹² Zákon č.58/2017 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody.

Taktéž osoby za úmyslný trestný čin, které v posledních pěti letech uprchli z TOS nebo z výkonu vazby. Také pachatelé, kteří byli za zvlášť závažný trestný zločin uložen TOS ve výměře nejméně osm let.¹³

Pak také osoba, která byla odsouzena za úmyslný trestný čin v posledních pěti letech a uprchla nebo se pokusila uprchnout z vazby, z VT nebo z výkonu zabezpečovací detence. V neposlední řadě také osoby, které mají výrazně problémové chování ve věznici s ostrahou nebo jsou přeřazeni z věznice s ostrahou.¹⁴

Dalo by se říci, že jsou zde umístěni pachatelé, kteří spáchali nejzávažnější trestné činy nebo se nechovali dostatečně ve věznici s ostrahou.¹⁵

2.2 DÍLČÍ ZÁVĚR

Vězeňská služba ČR byla zřízena 1. ledna 1993, zákonem č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážci České republiky. Po novele zákona v roce 2017 bylo upraveno rozložení věznic do namísto věznic s dohledem, s dozorem, s ostrahou a se zvýšenou ostrahou na dva typy, a to s ostrahou a zvýšenou ostrahou.

Rozložení věznic, vazebních věznic a detenčních ústavů po celé České republice jsou rozloženy velmi strategicky, ovšem až na Zlínský kraj a oblast Šumavy.

Popsané jsou dva typy věznic, přičemž jsme se dozvěděli, že věznice s ostrahou se dále rozděluje dle vnitřních rizik na věznice s nízkým, středním a vysokým stupněm zabezpečení. V poslední části této kapitoly jsou rozebrány i věznice se zvýšenou ostrahou.

¹³ Zákon č.58/2017 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody.

¹⁴ Zákon č.58/2017 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody.

¹⁵ Zákon č.58/2017 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody.

3 VZDĚLÁVÁNÍ VE VÝKONU TRESTU ODNĚTÍ SVOBODY

Pojem vzdělání není v ústavních předpisech České republiky (dále jen „ČR“) vymezen a je zřejmě širší, než vzdělání (kvalifikace) získané na školách, neboť každý má právo nabývat poznání a vědomostí a tím se vzdělávat i jinými způsoby. Ze souvislosti čl. 33 Listiny základních práv a svobod (dále jen „LSPS“) však jednoznačně plyne, že v něm ústavodárce chtěl vymežit především vzdělání, které se nabývá ve školách.¹⁶

Autoři Drahý, Hůrka a Petras (2018) mají za to, že nižší vzdělání odsouzených je jedním z faktorů, proč má řada z nich nízký ekonomický status a horší uplatnění na trhu práce. Samozřejmě stupeň dosaženého vzdělání je jen jedním z mnoha proměnných, které mají vliv na získání a udržení zaměstnání, případně na recidivu trestné činnosti. Předmětem jejich úvahy je však vztah vzdělání a páčání trestné činnosti, proto opomíjejí další faktory, čímž však nesnižují jejich důležitost či význam.¹⁷

Vězeňská služba České republiky (dále jen VS ČR) poskytuje odsouzeným poměrně sofistikovaný systém vzdělávání ve výkonu trestu odnětí svobody (dále jen VTOS) a dle možností i chovanců ve výkonu zabezpečovací detence (dále jen VZD). Prostřednictvím vzdělávacích aktivit v rámci programů zacházení si mohou rozšiřovat znalosti i obvinění ve výkonu vazby, ovšem bez získání vyšší kvalifikace. Pouze u obviněných mladistvých probíhá výuka předmětů navazujících na učivo základní školy obdobně, jak je tomu například ve speciálních školách ústavní péče, závislé na specifickém prostředí, materiálních a personálních možnostech.¹⁸

¹⁶ Listina základních práv a svobod, byla vyhlášena ustanovením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., jako součást ústavního pořádku ČR.

¹⁷ DRAHÝ, František. *SARPO: charakteristiky odsouzených v českých věznicích: deskriptivní studie*. [Praha]: Vězeňská služba České republiky, 2018. 152 stran.

¹⁸ JŮZL, M. *Současné vzdělávací trendy v českém vězeňství*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2020. ISBN 9788074521485. s. 19.

Odsouzení mohou získat ve VTOS základní, střední odborné, středoškolské a v některých případech i vysokoškolské vzdělání. Vzdělání probíhá buď v rámci školských středisek na organizačních jednotkách, nebo prostřednictvím docházejících lektorů z civilních školských institucí. Často si odsouzení také zvyšují kvalifikaci formou rekvalifikace. Podobně jako v civilních školských zařízeních probíhá vzdělávání ve věznicích skupinově nebo individuálně. Pokud odsouzený splňuje bezpečnostní kritéria v rámci vnějších a vnitřních rizik, je mu umožněno studium prostřednictvím extramurální aktivity tzn. mimo věznic, a to buď v doprovodu nebo bez doprovodu zaměstnance VS ČR.¹⁹

3.1 HISTORIE VZDĚLÁVÁNÍ ODSOUZENÝCH V ČESKÝCH ZEMÍCH

Myšlenky vzdělávat odsouzené, přimět je účelně využívat čas trávený v době jejich uvěznění, nejsou nové. Byla to doba osvícenství, která zásadním způsobem ovlivnila pohled na účel trestu vězení. Za průkopníky vzdělávání osob ve výkonu trestu můžeme v Evropě považovat Anglii a Irsko, které byly zavedeny v průběhu 19. století progresivní vězeňské systémy, jejichž součástí byla také edukace odsouzených. To se postupem času prosadilo rovněž do věznic v tehdejší rakouské mocnářství.²⁰

Za průkopníka vzdělávání odsouzených v českých zemích lze právem označit Františka Josefa Řezáče (1819-1879), vězeňského kaplana a pedagoga. Řezáč působil ve Svatováclavské trestnici v letech 1849-1856. Během této doby se uskutečnilo ve větším rozsahu povinné vyučování pro chovance polepšoven, která byla od roku 1833 součástí vězeňského komplexu. V září 1851 byla sestavena odborná komise, která pověřila duchovního administrátora zemské trestnice v Praze, aby se postaral o vypracování výukového plánu pro mladistvé vězně a chovance. Plán byl sice přijat, ale v praxi se neuplatnil pro svou humanizační náplň. Stěžejním Řezáčovým penologickým dílem se

¹⁹ JŮZL, M. *Současné vzdělávací trendy v českém vězeňství*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2020. ISBN 9788074521485. s. 19.

²⁰ Interní dokumenty věznice Valdice.

stal spis, *Vězenství v posavadních spůsobech svých s návrhem o zdárnějším trestání a polepšování zločinců*.²¹

V humanizovaném systému vězeňství měla připadnout významná role učitelů, který využívá poznatků pedagogiky, nikoliv náhodný prakticismus. Po odchodu ze Svatováclavské trestnice působil pater František Josef Řezáč jako duchovní v kněžské káznici u svatého Jiří v Praze. Byl současně poslancem zemského sněmu. Spíše než vězeňské problematice se však v této době věnoval reformním návrhům v oblasti českého školství.²²

Ještě v první polovině 60. let 19. století nemůžeme však mluvit o skutečné trestanecké škole. Edukaci měl stále na starosti duchovní správce a výběr žáků býval spíše náhodný. Nyní je třeba zdůraznit, že výuka náboženství představovala jeden z pilířů převýchovy trestanců.²³

Každý nově zařazený odsouzený musel absolvovat vstupní pohovor s vězeňským farářem. Při tomto pohovoru se zjišťovalo jeho „náboženské vyznání, případně bezvěrectví, stupeň jeho pokory a dále byly otestovány všeobecné vědomosti a znalost katolické věrouky.“²⁴

V pozdějších letech, kdy již můžeme hovořit o **vězeňské škole**, absolvoval nově příchozí delikvent také pohovor s ústavním učitelem. Zjišťovala se při něm znalost čtení, psaní, počítání. Odsouzený, pokud uměl psát, vyplňoval formulář o zkoušce písma, do kterého v mateřském jazyce stručně vypsál své nacionále. Podle zjištěné úrovně znalostí a podle

²¹ UHLÍK, J. F. *J. Řezáč – reformátor vězeňství a školství 19. století*. 1. vyd. Praha: České vězeňství, 1997. příloha k časopisu České vězeňství č. 2/1997. s. 27.

²² UHLÍK, J. F. *J. Řezáč – reformátor vězeňství a školství 19. století*. 1. vyd. Praha: České vězeňství, 1997. příloha k časopisu České vězeňství č. 2/1997. s. 19.

²³ KÝR, A. *Nástin historického vývoje odborného vzdělávání vězeňského personálu do roku 1989*, In: Historická penologie č. 2/2004, Praha 2004, s. 3–9.

²⁴ Interní dokumenty věznice Valdice.

mateřského jazyka byl případně zařazen do školní třídy s příslušným vzdělávacím plánem, nebo docházel alespoň na ten vyučovací předmět, jehož látku zcela neovládal.²⁵

Doba strávená v ústavní škole se trestancům započítávala do součtu odpracovaných hodin. Jelikož trestanci chodili do školy místo vykonávání práce. Pro všechny odsouzené do věku 18 let a také pro muže do 30 let, kteří neovládali základy gramotnosti, byla účast na školním vyučování povinná. Pro ostatní byla možnost účastnit se vyučování jistým druhem odměny, neboť přicházela v úvahu pouze v případě, že se trestanec nedopustil disciplinárního přestupku či špatně nepracoval.²⁶

Československá republika převzala ze zaniklé monarchie systém věznic, trestnic a donucovacích pracoven, stejně jako tradici vzdělávání odsouzených. Všichni vězni či odsouzené ženy do 20 let i staršího věku s trestem nad 3 měsíce, kteří byli bez náležitého základního vzdělání, se museli pravidelně zúčastňovat výuky čtení, psaní a počítání.²⁷

Trestanecká škola se dělila na stupeň elementární, který navštěvovali žáci s vědomostmi menšími, než poskytovala obecná škola, a také vězni s krátkými tresty. Druhý stupeň se nazýval škola pokračovací. Obvykle se dělila na hospodářskou a živnostenskou. Předpokladem pro zařazení do druhého stupně byly vědomosti obecné školy.²⁸

Slibný vývoj československého vězeňství byl narušen okupací okleštěného zbytku republiky hitlerovským Německem. Zřízení Protektorátu Čechy a Morava dne 16. března 1939 zasáhlo i oblast vzdělávání odsouzených. Z ústavních knihoven trestních ústavů a soudních věznic musely být postupně v několika sledech vyřazeny stovky knih zakázaných autorů nebo tak zvané knihy se „závadným“ obsahem, které se ocitly na

²⁵ Interní dokumenty věznice Valdice.

²⁶ *Historická penologie, Institut vzdělávání – kabinet dokumentace a historie VS ČR, Praha* [online]. 3/2010, [cit.2023-02-22]. Dostupné z: https://www.forumhistoriae.sk/sites/default/files/hp_03_10.pdf,s. 2.

²⁷ Domácí řád pro mužské trestnice, Praha 1921.

²⁸ *Historická penologie, Institut vzdělávání – kabinet dokumentace a historie VS ČR, Praha* [online]. 3/2010, [cit.2023-02-22]. Dostupné z: https://www.forumhistoriae.sk/sites/default/files/hp_03_10.pdf,s. 2.

„seznamech zakázaného, škodlivého a nežádoucího písemnictví v Protektorátu Čechy a Morava“. Vyřazeny musely být například všechny spisy bývalých československých prezidentů T. G. Masaryka a E. Beneše, stejně tak i spisy o nich samých, všechny knihy dotýkající se státního svátku 28. října, židovství, zednářství, marxistické a komunistické ideologie, dále pak publikace o československé armádě, branné výchově, o československém zahraničním odboji a všechny ostatní knihy, v nichž byla spatřována „protiněmecká tendence“. ²⁹

Ještě několik let po skončení největšího válečného konfliktu v lidských dějinách (2. světové války) se v zacházení s vězňnými osobami setkáváme s metodami, známými z předchozích desetiletí. Výchovné a vzdělávací působení obstarávali nadále ústavní učitelé a duchovní. Prvním znamením toho, že tradiční přístupy k odsouzeným budou nahrazeny ideologickým působením ve prospěch nového státního zřízení, se stala revize ústavních knihoven, k níž docházelo již v průběhu roku 1948. Vyřazování „nevhodných titulů“ z vězeňských knihoven probíhalo také v následujících dvou letech. ³⁰

Srpnová okupace roku 1968 ukončila demokratizační proces probíhající v naší společnosti, avšak, pokud jde o zacházení s delikventy, neznamovala úplné přerušování kontinuity předchozích let. Podíváme-li se na oblast vzdělávání, přineslo následující dvacetiletí mnohem větší důraz na získávání odborného vzdělání a praktických dovedností, byť státní sektor nerezignoval ani na snahu politicky ovlivňovat vězňné osoby. K tomuto účelu sloužily různé přednášky, besedy, povinný poslech rozhlasu, sledování vybraných televizních pořadů, promítání filmových představení a jiné aktivity, které jsme již zmínili v části o kulturně výchovné práci. ³¹

²⁹ Státní oblastní archiv Zámorsk, f. Trestnice Valdice, kart. 140.

³⁰ Státní oblastní archiv Zámorsk, f. *Trestnice Valdice*, kart. 140.

³¹ Archiv bezpečnostních složek, f. A2/1 - Sekretariát ministra vnitra, I. díl, inv. j. 1006, Směrnice pro kulturně osvětovou činnost mezi vězni v Nápravně pracovních táborech MV.

Nově přijata legislativa předpokládala realizování střední odborné vzdělávání odsouzených. Do vytvoření vlastního odborného učiliště delegoval Sbor nápravné výchovy tuto roli na státní podniky působící v jednotlivých ústavech.³²

Významnou změnu přinesl zákon ČNR č. 77/1978 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství. Podle této normy stanovilo ministerstvo školství v dohodě s ministerstvem spravedlnosti postup při zabezpečování vzdělávání osob ve VTOS. Jednalo se o první zákon v historii čs. vězeňství, ve kterém se zmiňuje vzdělávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody v souvislosti se zabezpečováním vzdělávání ostatních občanů.³³

Další posun přinesl zákon č. 63/1978 Sb., který přinesl závažnou přestavbu systému základních a středních škol a prodloužil povinnou školní docházku na 10 let. To byl impuls k zahájení jednání mezi tehdejší správou Sboru nápravné výchovy a ministerstvem školství.³⁴

Přelom let 1989 a 1990 značně ovlivnily celospolečenské události a hlavně důsledky rozsáhlé amnestie z počátku roku 1990. Vzdělávací střediska ani za této situace nepřerušila edukaci, ale organizovala studium jednotlivců externí formou.³⁵

Ke konci roku 1992 zanikl Sbor nápravné výchovy ČSR a jeho nástupcem se od 1. 1. 1993 stala Vězeňská služba ČR. Na základě novelizace zákona č. 29/1984 Sb. (školský zákon)³⁶ a zákona ČNR č. 564/1990 Sb. o státní správě a samosprávě ve školství došlo ke změně v oblasti zřizování středních odborných učilišť.³⁷

³² Interní dokumenty věznice Valdice.

³³ Zákon č. 77/1978 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství.

³⁴ Zákon č. 63/1978 Sb., o opatřeních v soustavě základních a středních škol.

³⁵ VÁŇA, M., *Střední odborné učiliště, učiliště a odborné učiliště Vězeňské služby České republiky 1983-1998*, příloha časopisu *České vězeňství* 3-4/1998, Praha 1998., s. 7.

³⁶ Zákon č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol.

³⁷ Zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství.

V první polovině 21. století procházel systém vzdělávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody v ČR obrovskými změnami. Pozitivní změnu na poli legislativy přinesla v roce 2004 novelizace zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody. Ta motivovala vězně k účasti na vzdělávacích aktivitách tím, že je zbavila povinnosti hradit náklady spojené s VT po dobu zařazení do vzdělávacího nebo terapeutického programu v rozsahu minimálně 21 hodin týdně.³⁸

3.2 FORMÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ VE VÝKONU TRESTU

Formální vzdělávání je to vzdělání, při němž odsouzený obdrží výuční list, osvědčení nebo potvrzení.

Pravidla o vzdělávání osob ve VTOS upravuje vyhláška č. 345/1999 Sb., ta obsahuje:

1. Vzdělávání odsouzených je součástí programů zacházení s odsouzenými. Vzdělávání zajišťují zpravidla odloučená pracoviště středního odborného učiliště. Ve věznicích, v nichž nejsou zřízena odloučená pracoviště středního odborného učiliště, zajišťuje vzdělávání odsouzených oddělení výkonu trestu (oddělení výkonu vazby a trestu). Odsouzený musí být ke vzdělávání v konkrétním vzdělávacím programu zdravotně způsobilý.
2. Při zabezpečování povinné školní docházky mladistvých odsouzených spolupracují orgány Vězeňské služby s příslušnými školami a orgány státní správy a samosprávy ve školství.³⁹

Aktivity spojené s formálním vzděláváním probíhají především pod záštitou Středního odborného učiliště Vězeňské služby České republiky, tato instituce se díky legislativní úpravě, rozhodnutí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky s účinností od 20. června 1996 zařazena mezi školy České republiky. Škola byla již dříve

³⁸ Novela zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody.

³⁹ Vyhláška č. 345/1999 Sb., *Vyhláška Ministerstva spravedlnosti, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody.*

zřízena Ministerstvem spravedlnosti, ale díky této legislativní změně je škola způsobilá k vydávání celostátně platným vysvědčením a výučním listům.⁴⁰

SOU Vězeňské služby České republiky sídlí na Praze 4, Na Veselí 51 a disponuje separovanými pracovišti nazývanými taky jako – školská vzdělávací střediska a můžeme je najít v těchto věznicích:

- Věznice Kuřim
- Věznice Opava
- Věznice Pardubice
- Věznice Plzeň
- Věznice Rýnovice
- Věznici Světlá nad Sázavou
- Věznice Valdice
- Věznice Všehrady⁴¹

V školských vzdělávacích střediscích u výše uvedených věznicí se dá vzdělávat ve dvouletých či tříletých učebních oborech jako např. obráběč kovů, strojírenské práce, dřevařská výroba nebo práce ve stravování. V praxi se jedná především o nejpreferovanější formu vzdělávacích oborů k získání lepšího uplatnění na trhu práce po ukončení VTOS.⁴²

Koncepce vězeňství do roku 2025 se zabývá rovněž problematikou vzdělávání vězňených osob. Ve strategickém cíli č. 3 se lze dočíst: „*Funkční systém vzdělávání vězňených osob, který je účelně navázán na zaměstnávání vězňených osob a má funkční přesah do období po skončení výkonu trestu odnětí svobody, umožňuje vězňeným osobám vzdělávat se v*

⁴⁰ *Historická penologie, Institut vzdělávání – kabinet dokumentace a historie VS ČR, Praha [online]. 3/2010, [cit.2023-02-22]. Dostupné z: https://www.forumhistoriae.sk/sites/default/files/hp_03_10.pdf.,s. 3.*

⁴¹ BIEDERMANOVÁ, E., PETRAS, M., *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. 1. vyd. Praha: Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 2011. ISBN 9788073381158 s. 98.

⁴² Interní dokumenty věznice Valdice.

praktických oborech, ktoré s vysokou pravdepodobnosťou nalezou své uplatnění za branou věznic a zabezpečí vězněné osobě příjem, čímž nemalou měrou přispějí ke snížení recidivy a rizika dluhové pasti.“⁴³

3.3 NEFORMÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ VE VÝKONU TRESTU

Druhou formou je vzdělávání vedené nebo kontrolované zaměstnanci oddělení VTOS, příp. vazby. Jedná se o neformální vzdělávání a řadí se mezi něj nejrůznější akreditované a neakreditované kurzy, školení, semináře či přednášky. Odsouzení jejich absolvování sice nedostanou žádné osvědčení, certifikát nebo vysvědčení, avšak z hlediska jejich resocializace a zejména rekvalifikace je i tato forma celoživotního vzdělávání velmi důležitá.⁴⁴

Důležitost neformálního vzdělání tkví především ve výchově/převýchově odsouzených a zvýšení stupně jeho resocializace. Jejich edukace nekončí jen u formy večerního či denního studia, ale pokračuje v rámci programu zacházení s vězni za pomoci kurzů, socializačních programů, popřípadě terapie. Do těchto programů zařazujeme i tzv. extramurální programy jako jsou třeba návštěvy s přáteli, rodinou, duchovních či jinými neodsouzenými. Tyto programy jsou vedeny personálem věznic nebo i přímo vězni samotnými.⁴⁵

Do těchto programů zahrnujeme např.:

- Základy práce na PC
- Kurzy motorové pily a křovinořezu
- Kurzy vaření
- Jiné kurzy (např. jazykové nebo kurzy češtiny pro cizince)

⁴³ Interní dokumenty Věznic Valdice.

⁴⁴ KARABEC, Z. a kol. *Dlouhodobé tresty odnětí svobody*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. ISBN 8073380242.

⁴⁵ FISCHER, S. a ŠKODA, J. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 9788024727813. s. 190.

Neformální vzdělávání ve věznicích mají, ale svá úskalí. Mezi ně patří různorodost vězeňského prostředí (odlišná úroveň předchozího vzdělání, různá IQ potenciálu a kognitivních schopností odsouzených, historie kriminálního života odsouzeného, etnická různorodost, různá příslušnost církví, ale také osobní motivovanost atd.⁴⁶

3.4 DÍLČÍ ZÁVĚR

Z Listiny základních práv a svobod čl. 33 je zřejmé, že ke vzdělávání dochází především ve školách. Edukace ve vězení je jedním z nutných faktorů k lepšímu uplatnění na trhu práce a k vyššímu ekonomickému statusu.

Vzdělání můžeme považovat za důležitý faktor, když mluvíme o trestní recidivě. Ve věznicích je možné studovat, jak už základní škola k doplnění základního vzdělání, tak i střední školy a odborná učiliště ke zvýšení kvalifikace odsouzených.

Průkopníkem ve vězeňském vzdělávání byl v 19. století František Josef Řezáč, jakožto vězeňský kaplan a pedagog. Základní dva typy vzdělání je vzdělání formální a neformální.

⁴⁶ KARABEC, Z. a kol. *Dlouhodobé tresty odnětí svobody*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. ISBN 8073380242.

4 PROGRAM ZACHÁZENÍ S ODSOUZENÝMI JEDINCI

*„Program zacházení s odsouzeným jedincem tvoří jádro penitenciární pedagogiky. Se stavením slov re – znovu a socializace, jako procesu začleňování jedince do společnosti. Vzhledem k tomu, že socializace nebývá ve vývoji osobnosti jedince ukončena, jedná se o permanentní proces jejího rozvoje jak osobní individuality, tak sociálního charakteru, díky němuž člověk jako kulturní bytost může fungovat ve složitém systému lidské společnosti.“*⁴⁷

V počátcích roku 2000 se však penitenciární odborníci shodli na tom, že pojem „resocializace“ v penitenciární praxi není adekvátní průběhu ani výsledku tzv. resocializace, tak ani odpovídajícím způsobem adekvátní. Proto byl tento pojem nahrazen v souladu s Evropskými vězeňskými pravidly na „program zacházení“ s vězni. Při vytváření tohoto pojmu se vycházelo z faktu, že po propuštění, ne každý vězeň je zcela nebo i vůbec resocializován, o čemž svědčí i vysoká míra návratnosti do VTOS (recidiva). Přesto se pojmu resocializace nemůžeme zříkat, protože je obecně využívána i v jiných zemích v penitenciární praxi. Stále platí že jsou vztahy mezi programy zacházení, jejichž výsledkem by měla být resocializace vězněné osoby, ale často se to nedaří (to je dáno vnitřními, endogenními i vnějšími, exogenními vlivy).⁴⁸

Programy zacházení s odsouzenými jsou tedy základem k jejich zamýšlené resocializace. Ze zákona o výkonu trestu odnětí svobody vyplývá jasné stanovisko, a to že při sestavování programu zacházení musíme brát na zřetel individuální přístup k odsouzenému, adekvátně ho motivovat a využívat jeho zájmů, dovedností a schopností.

Stále totiž platí, že část pachatelů trestných činů, nehodlá (někdy ani nemůže) respektovat obecně platné normy civilní občanské společnosti. U mnohých odsouzených, jako

⁴⁷ JÚZL, M. *Penitenciaristika jako věda žalářní*. 1. vyd. Praha: Univerzita J. A. Komenského, 2017. ISBN 9788074521317. s.363.

⁴⁸ JÚZL, M. *Penitenciaristika jako věda žalářní*. 1. vyd. Praha: Univerzita J. A. Komenského, 2017. ISBN 9788074521317. s. 363.

výsledek některých patologických jevů společnosti, hledají v trestné činnosti východisko ze svého složitého sociálního postavení nebo i jiných problémů.⁴⁹

Krom jiného se v poslední době stále více v odborné penitenciární veřejnosti mluví o pojmu reintegrace (např. dr. Slováková).⁵⁰

Důležitá je již zmíněný individuální přístup k odsouzeným. Shromažďuje se výchozí materiál, který musí obsahovat minimálně následující informace:

- *„Základní data o osobě odsouzeného, o jeho trestném činu a uloženém trestu (případně i o předchozích zločinech a trestech)*
- *Lékařské doporučení (nikoli tedy lékařské diagnózy – ty mohou i pro tento účel zůstat lékařským tajemstvím), upozornění na nutná omezení a zdravotní rizika ve vztahu k pracovním, vzdělávacím, sportovním i dalším důležitým aktivitám odsouzeného*
- *Důkladnou (především sociální) anamnézu*
- *Psychologickou charakteristiku odsouzeného včetně jeho postojů ke spáchanému trestnému činu (případně i oběti) a uloženému trestu, rovněž tak*
- *Podstatná rizika (moderní penologický pojem „risk assesment“ znamená vyhodnocení konkrétního rizika nebezpečnosti vězně pro společnost – Jílek, 2004), problémy, obtíže a překážky, které nyní, tj. v začátku TOS, brání budoucí dobré reintegraci odsouzeného do společnosti – právě na jejich odstranění, překonání nebo alespoň zmírnění bude třeba zaměřit zacházení s odsouzeným po celou dobu trvání jeho uvěznění. Na tomto místě je nutné učinit důležitou poznámku: orientace na budoucí propuštění již od počátku uvěznění (a nikoli jen na bezporuchový průběh TOS, ačkoli i ten je bezpochyby*

⁴⁹ JŮZL, M. *Penitenciaristika jako věda žalářní*. 1. vyd. Praha: Univerzita J. A. Komenského, 2017. ISBN 9788074521317. s. 363.

⁵⁰ JŮZL, M. *Penitenciaristika jako věda žalářní*. 1. vyd. Praha: Univerzita J. A. Komenského, 2017. ISBN 9788074521317. s. 363.

důležitým dílčím cílem zacházení) významně charakterizuje soudobé evropské penologické myšlení. “⁵¹

Z toho vyplývá, že se jedná o poměrně rozsáhlou i obsáhlou znalost stavu, ve kterém se odsouzený nachází v začátku VTOS. Neortodoxně pojaté programování by mělo být realizováno minimálně v následujících oblastech:

- Práce
- Vzdělání (profesní i všeobecné)
- Aktivity ve „volném čase“
- Poradenství (doprovod), terapie.⁵²

4.1 STANDARTIZOVANÉ PROGRAMY ZACHÁZENÍ

- Program 3Z

„Program Zastav se, Zamysli se a Změň se (dále jen "program 3Z") byl vytvořen adaptací programu „Stop, Think and Change“ londýnské probační služby v rámci projektu Transition Facility v letech 2005 a 2006. Společná pracovní skupina VS ČR a Probační a mediační služby České republiky po úpravě manuálu anglického programu provedla jeho pilotáž ve třech věznicích a třech probačních střediscích. Po skončení projektu VS ČR zavedla program 3Z do penitenciární praxe. “⁵³

Standardizovaný program zacházení, při kterém je hlavním cílem je „vést odsouzené k vytvoření si adekvátního náhledu na trestnou činnost a uvědomit si a přijmout konkrétní

⁵¹ HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. ISBN 8086708306. s. 122.

⁵² HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. ISBN 8086708306. s. 122-123.

⁵³ *Studijní opora, SOŠ ochrany majetku s. r. o., Karviná* [online].2011, [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/penologie.pdf>. str. 106.

důsledky vyplývající z jejího páchaní. ⁵⁴ Body, které jsou náplní programu 3Z by měly být podnětné pro odsouzené a mají přispívat ke změně postojů a myšlení, které vede ke kriminálnímu jednání. Motivace odsouzených je získání nových sociálních dovedností a k nekriminálnímu způsobu života po propuštění z VTOS. ⁵⁵

- Program GREPP

„Program GREPP 1, který je intenzivním, krátkodobým reedukačním programem pro pachatele trestných činů násilí na dětech, mezi něž patří zejména týrání dětí, komerční sexuální zneužívání dětí a sexuální zneužívání bez komerčního aspektu (dále jen „program GREPP 1“).

Program GREPP 2, který je dlouhodobým terapeutickým programem pro odsouzené, kteří úspěšně absolvovali program GREPP 1 (dále jen „program GREPP 2“). Garantem programu GREPP je psycholog. Lektory programu GREPP jsou určení zaměstnanci věznic. ⁵⁶

Jedná se o vzdělávací program, které zahrnuje široké spektrum své cílové skupiny, stejně jako předešlý program je realizován skupinově a pracuje se v něm s prvky skupinové dynamiky. Nemluvíme o něm, jako o terapeutickém programu, jakožto spíše o tzv. „programu narovnání“. ⁵⁷

⁵⁴ *Studijní opora, SOŠ ochrany majetku s. r. o., Karviná [online].2011, [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/penologie.pdf>. str. 106.*

⁵⁵ *Studijní opora, SOŠ ochrany majetku s. r. o., Karviná [online].2011, [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/penologie.pdf>. str. 106.*

⁵⁶ *Studijní opora, SOŠ ochrany majetku s. r. o., Karviná [online].2011, [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/penologie.pdf>. str. 108-109.*

⁵⁷ *Studijní opora, SOŠ ochrany majetku s. r. o., Karviná [online].2011, [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/penologie.pdf>. str. 109.*

Smysl a cíl koresponduje s předpokladem, že primárním hlediskem pro nakládáním s pachatelem trestné činnosti, je nejen motivovat a vytvořit adekvátní náhled na své činy, ale také uvědomění, poznání a přijetí určitých důsledků trestné činnosti. ⁵⁸

4.2 DÍLČÍ ZÁVĚR

Programy zacházení je dalším z důležitých faktorů směrem k resocializaci odsouzených. Podstatou je využití zájmů, dovedností a schopností vězňů. Je důležitý zachovat individuální přístup při vytváření výchozích materiálů jednotlivce.

Uvedené jsou také standardizované programy zacházení jako je Program 3Z a Program GREPP 1, 2.

⁵⁸ *Studijní opora, SOŠ ochrany majetku s. r. o., Karviná* [online].2011, [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/penologie.pdf>. str. 109.

5 VĚZNICE VALDICE

Mužská trestnice v Kartouzách u Jičína, dnes známá jako věznice Valdice, která patří mezi nejstarší nepřetržitě fungující vězeňské zařízení v českých zemích.

V současnosti je věznice Valdice profilovaná jako věznice se zvýšenou ostrahou. Její celková kapacita byla vyměřena na 1100 míst. Odsouzení jsou do cel řazeni s ohledem na jejich profilaci výkonu trestu v pěti ubytovnách. Pro nově nastupující odsouzené byl zřízen nástupní oddíl. Dále se věznice dělá na výstupní oddíl, kam jsou zařazeni vězni před propuštěním na svobodu, specializovaný oddíl pro jedince s poruchou osobnosti a chování, způsobenou požíváním psychotropních látek. V rámci ubytovny D se nachází zdravotní středisko s lůžkovou částí ošetrovny. Součástí věznice bylo po dobu deseti let oddělení pro výkon vazby. Po jeho zrušení v roce 2001 došlo k adaptaci budovy bývalé samovazby na oddělení pro výkon trestu u odsouzených na doživotí. Kromě toho slouží ubytovna E také k separaci pachatelů, u nichž byla diagnostikována potřeba zvýšené detence.⁵⁹

Obrázek 2 Věznice Valdice

Zdroj: Vězeňská služba ČR

⁵⁹ 25 let vězeňské služby České republiky 1993-2018, [online]. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2017, [cit. 2023-02-27]. ISSN 1213-9297. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/informacni-servis/publikace/25-let-web.pdf>, s. 41.

5.1 HISTORIE VĚZNICE VALDICE

Věznice vznikla v roce 1857 z bývalého kartuziánského kláštera. Prostory byly přetvořeny z mnišských ubikací na cely pro odsouzené, okolí věznice postupně procházelo četnými stavebními úpravami. Od svých začátků trestnice sloužila k uvěznění těch nejtěžších zločinců, a to nejen českých zemí.⁶⁰

Za období 2. světové války byla trestnice přetvořena na několik málo let na Ústav pro mladistvé provinilce a choré vězně. Od roku 1947 se však vězeňská správa rozhodla sem umístit opět výhradně dospělé muže. Jednalo se o vězně s delšími tresty a také muže se sníženou pracovní schopností. V roce 1948 se k těmto mužům přidali i političtí vězni. Od 40. let 20. století byly Valdice určeny pro osoby páchající protistátní trestné činy do 10 let a pro práci neschopné bez zřetele na výši trestu.⁶¹

Není ani tajemstvím, že v době nacistické okupace sloužila budova valdické samovazby jako vyšetřovna jičínského gestapa, přísně tajné proticírkevní oddělení Státní bezpečnosti. Představitelé, kteří byli zatčeni katolickým duchovenstvem prošli na proticírkevním oddělení martyriem tvrdých výslechů.⁶²

Roku 1964 Správa nápravných zařízení ministerstva docílila, že většina věznic byla profilována pro odsouzené konkrétní diferenční skupiny. Jak už bylo výše zmíněno,

⁶⁰ *25 let vězeňské služby České republiky 1993-2018*, [online]. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2017, [cit. 2023-02-27]. ISSN 1213-9297. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/informacni-servis/publikace/25-let-web.pdf>. s. 40.

⁶¹ *25 let vězeňské služby České republiky 1993-2018*, [online]. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2017, [cit. 2023-02-27]. ISSN 1213-9297. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/informacni-servis/publikace/25-let-web.pdf>. s. 40.

⁶² *25 let vězeňské služby České republiky 1993-2018*, [online]. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2017, [cit. 2023-02-27]. ISSN 1213-9297. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/informacni-servis/publikace/25-let-web.pdf>. s. 40.

věznice byla od svých počátků patřila k třetí nápravné výchovné skupiny, do té byli umístováni převážně nejvážnější delikventi.⁶³

5.2 HISTORIE VZDĚLÁVÁNÍ VE VĚZNICI VALDICE

Za monarchie a první republiky

Vzdělávání mělo své místo při působení na odsouzené prakticky od počátku existence kartouzské trestnice. Roku 1875 došlo v prostoru za vězeňskou nemocnicí k vybudování komplexu, v němž se nacházely dílny a ústavní škola s knihovnou.⁶⁴

Po vzniku Československé republiky se uspořádání odsouzených viditelným způsobem nezměnil. „*Pro Kartouzy představoval základní předpis, určující práva a povinnosti, zaměstnávání, vzdělávání či denní režim trestanců, Domácí řád pro mužské trestnice z roku 1921.*“⁶⁵ V roce 1937 tento předpis zastoupil obdobný. Výchovnou a vzdělávací činnost obstarával vrchní ústavní učitel spolu se dvěma duchovními. Na místě vězeňského učitele se v době mezi válkami vystříдалo několik mužů. Na přelomu 20. a 30. let zaujal tento post Jindřich Janeček, pozdější ředitel trestnice a jedna z obětí nacistického režimu z řad jejich zaměstnanců.⁶⁶

„Škola pro trestance v Kartouzích měla v meziválečném období tři oddělení a to elementární, průmyslové a hospodářské. Samostatně byli vzděláváni odsouzení v samovazbě, dále pracující a konečně nezaměstnaní. Účast na elementárním vyučování se týkala pouze těch, kteří neměli potřebné vědomosti z obecné školy. Vyučovalo se česky a

⁶³ 25 let vězeňské služby České republiky 1993-2018, [online]. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2017, [cit. 2023-02-27]. ISSN 1213-9297. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/informacni-servis/publikace/25-let-web.pdf>. s. 40.

⁶⁴ 25 let vězeňské služby České republiky 1993-2018, [online]. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2017, [cit. 2023-02-27]. ISSN 1213-9297. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/informacni-servis/publikace/25-let-web.pdf>. s. 40.

⁶⁵ Interní dokumenty Věznice Valdice.

⁶⁶ Interní dokumenty Věznice Valdice.

německy, neboť podíl odsouzených s německou národností zůstával nadále vysoký. Trestanci, kteří nenavštěvovali ústavní školu, se účastnili přednáškových cyklů z rozmanitých oborů lidského vědění. Nejvíce času věnovali přednášející učitelé občanské a morální nauce a vlastivědě. Tyto přednášky se konaly o nedělích a svátcích, aby odsouzení nemuseli zůstat po celý den na celách. Ve sváteční dny se pořádaly tzv. zpěvné akademie, na nichž vystupovala vězeňská hudební tělesa, pěvecký kroužek a orchestr. Ústavní knihovna disponovala bohatým fondem německé literatury, zčásti dochovaným i v poválečném období.“⁶⁷

Valdice za doby protektorátu

Mezi lety 1938 a 1947 byla provozována valdická trestnice pod názvem Ústav pro mladistvé provinilce a choré vězně. Přičemž vzdělávání dospělých odsouzených bylo prováděno jen do počátku roku 1940. Velkým rozdílem mezi dospělými provinilci a mladistvými delikventy byl ten, že mladiství delikventi byli povinni účastnit se školního vzdělávání a samostudia po dobu minimálně 2 hodin denně. K těmto potřebám sloužila vězeňská knihovna nebo vzdělávací a zájmové kroužky pod vedením ústavního učitele. Vyučování v učňovské škole se řídilo osnovami platnými pro obdobná veřejná vzdělávací zařízení.⁶⁸

Učňové vykonávali práci v ústavních řemeslných dílnách a chovanci hospodářské školy byli zaměstnání různými příležitostnými pracemi, úklidem, dráním peří, lepením krabiček, zahradními pracemi i polními pracemi mimo ústav.⁶⁹

Jako vrchní ústavní učitel ve Valdicích působil Karel Linhart. Svou roli zastával až do počátku 50. let 20. století, tehdy byli ústavní učitelé nahrazeni osvětovými důstojníky. *„Výchovná činnost v Linhartově pojetí byla založena na pedagogické úvaze, která zahrnovala cíle a způsob výkonu trestu a vycházela z penitenciárních zásad, používaných*

⁶⁷ Interní dokumenty Věznice Valdice.

⁶⁸ Interní dokumenty Věznice Valdice.

⁶⁹ Interní dokumenty Věznice Valdice.

v moderním vězeňství. Podle těchto zásad mělo dojít k nápravě trestance, přičemž výkon trestu měl být začátkem nového života. Proto měla být vězeňská výchova účelná a individualizovaná.“⁷⁰

Po druhé světové válce

Velký dopad na vězeňské učitele a samotný systém vzdělávání odsouzených převzatý z doby meziválečné republiky měly události z února 1948. Stále větší důraz byl kladen na politickou agitaci. Výchovnou činnost převzali v průběhu roku 1949 osvětoví instruktoři, kteří nastoupili na místa učitelů a duchovních.⁷¹

„Jako součást ideového působení na odsouzené byl počátkem 50. let ve Valdicích jako v prvním trestním ústavu povolen odběr denního tisku, nikoli však pro politické vězně. Podobný záměr sledoval i vězeňský časopis „Okénko“. K politické výchově se začal využívat rozhlas, od roku 1955 pak mohli valdičtí vězni navštěvovat jednou týdně filmová představení.“⁷²

Na počátku 60. let se v oficiálních dokumentech vztahujících se k oblasti vězeňství stále více zdůrazňoval výchovný účel trestu odnětí svobody. Dle Řádu výkonu trestu odnětí svobody (dále ŘVTOS) z roku 1961 se k doplnění základního školního vědění trestanců zřizovaly v jednotlivých nápravně pracovních táborech zvláštní školy s rozsahem látky pro všeobecně vzdělávací školy.⁷³

⁷⁰ Interní dokumenty Věznice Valdice.

⁷¹ Historická penologie, Institut vzdělávání – kabinet dokumentace a historie VS ČR, Praha [online]. 3/2010, [cit.2023-02-22]. Dostupné z: https://www.forumhistoriae.sk/sites/default/files/hp_03_10.pdf. s. 3-4.

⁷² Interní dokumenty Věznice Valdice.

⁷³ BAJCURA, L., *Nástin periodizace dějin vězeňství v českých zemích v letech 1945-1969*, In: České vězeňství 2-3/1999, Praha 1999. s. 7.

V období 70. a 80. let byl v zacházení s vězni kladen hlavní důraz na kolektivní působení prostřednictvím sdělovacích prostředků, přednášek, besed či promítání filmů. Vysílání ústavního rozhlasu zahrnovalo jednak programy vybírané z relací stanice Praha, jednak programy připravované rozhlasovým ústavním kroužkem.⁷⁴

5.3 ŠKOLSKÉ VZDĚLÁVACÍ STŘEDISKO VALDICE

Školské vzdělávací středisko (dále jen ŠVS) bylo v Nápravně výchovném ústavě (dále jen NVÚ) Valdice založeno dne 1.7. 1983. Okamžitě začalo s budováním učeben, metodických kabinetů a dílen pro praktické vyučování. Ve školním roce 1983-1984 bylo vybráno prvních 26 žáků jakožto vhodných uchazečů pro studium učebního oboru Strojní výroba. Dále středisko spolupředávala odborné kurzy, kterými ročně prošlo několik set vězňů.⁷⁵

V roce 1986 se ŠVS Valdice stali součástí SOU Praha. V roce 1994 se ŠVS Valdice se stalo nejmenším odloučeným pracovištěm SOU Praha jak z hlediska personálního, tak z hlediska nabízených vzdělávacích aktivit pro odsouzené.⁷⁶

„V roce 1995 došlo ve Valdicích k poměrně zásadní změně v nabídce vzdělávacích programů pro odsouzené. Nejprve byl zrušen učební obor Klempíř, načež vzdělávací středisko se rozhodlo pro návrat ke kovoobráběcím oborům, pro které mělo vytvořeny lepší podmínky jak po stránce personální, tak i materiálové. Zároveň byly vytvářeny předpoklady k tomu, aby učitelé i mistři odborného výcviku kromě výuky v učebních oborech organizovali a vedli odborný, počítačový nebo všeobecně vzdělávací kurz. Od

⁷⁴ Archiv bezpečnostních složek, f. A2/1 - Sekretariát ministra vnitra, I. díl, inv. j. 1006, Směrnice pro kulturně osvětovou činnost mezi vězni v Nápravně pracovních táborech MV.

⁷⁵ *Historická penologie, Institut vzdělávání – kabinet dokumentace a historie VS ČR*, Praha [online]. 3/2010, [cit.2023-02-22]. Dostupné z: https://www.forumhistoriae.sk/sites/default/files/hp_03_10.pdf. s. 7.

⁷⁶ *Historická penologie, Institut vzdělávání – kabinet dokumentace a historie VS ČR*, Praha [online]. 3/2010, [cit.2023-02-22]. Dostupné z: https://www.forumhistoriae.sk/sites/default/files/hp_03_10.pdf. s. 6-7.

školního roku 1995-1996 zahájil jako první kurz Malíř-natěrač a díky novému vybavení střediska výpočetní technikou kurz Základy výpočetní techniky.“⁷⁷

Stále rostoucí počet cizích státních příslušníků vykonávajících svůj trest v českých věznicích vedl k tomu, že v roce 2000 zahájilo ŠVS Valdice výuku ve všeobecně vzdělávacím jazykovém kurzu Český jazyk pro cizince.⁷⁸

Od září 2003 se zahájila zkušební výuka v přípravném ročníku a od školního roku 2004-2005 začala výuka v 1. ročníku gymnázia. Poprvé v historii valdické věznice se dne 13. června 2006 uskutečnila za přítomnosti dvou televizních štábů ústní část maturitních zkoušek ve studijním oboru Ekonomika a podnikání. V roce 2012 bylo valdické vzdělávací středisko vyhlášeno na celoučilištní pedagogické radě jako nejlepší v rámci SOU Praha. K další úpravě vzdělávacích aktivit došlo ve školním roce 2015-2016, kdy byly všechny kurzy spojeny do jednoho s názvem Praktický kurz.⁷⁹

5.4 DÍLČÍ ZÁVĚR

Věznice Valdice je profilovaná jako věznice se zvýšenou ostrahou. Patří mezi největší vězeňský komplex v České republice.

V roce 1857 se z bývalého kartuziánského kláštera. Byli zde věznění a stále jsou ti největší zločinci celých českých zemí. Již v roce 1875 byly v komplexu vybudovány dílny a ústavní škola a 1. dubna 1983 byla založeno Školské vzdělávací středisko.

⁷⁷ Interní dokumenty Věznice Valdice.

⁷⁸ Interní dokumenty Věznice Valdice.

⁷⁹ Interní dokumenty Věznice Valdice.

PRAKTICKÁ ČÁST

6 EMPIRICKÝ VÝZKUM

Empirický část bakalářské práce je zaměřená na výzkum, který byl realizovaný ve Věznici Valdice pomocí dotazníkového šetření. Dotazníky byly předloženy k vyplnění odsouzeným, kteří se ve věznici vzdělávají nebo se k tomu chystají. Skrze dotazníky by mělo být zjištěno, jak důležité je vzdělávání pro odsouzené, jaká je jejich motivace se dále vzdělávat nebo rozšiřovat svou kvalifikaci, jaké by udělali změny ve formě nebo metodách výuky, ale také jaké povolání by rádi vykonávali po odchodu z výkonu trestu.

6.1 POPIS VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Praktická část byla uskutečněna na základě dotazníkového šetření, které bylo provedeno ve Věznici Valdice. Respondenty se staly osoby ve výkonu trestu odnětí svobody. Tito odsouzení se vzdělávají ve Školském vzdělávacím středisku Valdice v oboru Obráběč kovů. Celkový počet respondentů, kteří zodpovídali kladené otázky byl 60.

6.2 CÍL A DÍLČÍ CÍLE EMPIRICKÉ ČÁSTI

Cílem mé práce analyzovat míru motivovanosti a forem motivace – faktorů, které motivují ke vzdělávání a zvyšování své kvalifikace respondenty, odsouzené k výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Valdice.

Jako dílčí cíle své práce jsem si určila, zdali mají osoby ve výkonu trestu zájem dále vzdělávat, účastnit se vzdělávacích kurzů nebo zvyšovat svou kvalifikaci.

Dále pak analyzovat, zda jsou osoby ve výkonu trestu spokojeni s nabídkou vzdělávacích programů a kurzů, které jim jsou ve věznici Valdice nabízeny a s jejich kvalitou.

Pak také zjistit zdali, by osoby ve výkonu trestu měli zájem rozšířit nabídku dostupných vzdělávacích kurzů nebo prostředků pro zvýšení jejich kvalifikace.

V neposlední řadě také zjistit, jestli mají alespoň nějakou představu o práci, kterou by rádi vykonávali po opuštění věznice Valdice.

6.3 VÝZKUMNÉ HYPOTÉZY

Hypotéza č. 1

Méně než 40 % respondentů má jako nejvyšší dosažené vzdělání základní školu.

Hypotéza č. 2

Více než 60 % respondentů se chce dále vzdělávat i ve výkonu trestu.

Hypotéza č. 3

Méně než 30 % respondentů je spokojena s výukou ve vězení a nic by na ní neměnili.

Hypotéza č. 4

Více než 70 % respondentů nemá představu o své ideální práci po návratu na svobodu.

6.4 POPIS VÝZKUMNÉHO VZORKU

Tvůrkyně vybrala pro potvrzení či vyvrácení svých hypotéz kvantitativní výzkum. Prostřednictvím anonymního písemného dotazníku respondenti odpovídali na 11 otázek.

Výzkumný vzorek byly osoby ve výkonu trestu odnětí svobody, které si svůj trest odpykávají ve věznici Valdice. Výběr tohoto zařízení měl praktický základ, a to v podobě pana R. Johna je speciální pedagog ve věznici Valdice a umožnil mi dotazníkové šetření zrealizovat. Dotazník jsme rozdali 60 odsouzeným ve věkovém rozmezí 23 až 57 let.

6.5 POPIS VÝZKUMNÉ METODY

Jako výzkumnou metodu bylo zvoleno dotazníkové šetření. Tento dotazník obsahoval 11 uzavřených a polouzavřených otázek a byl odsouzeným předán k vyplnění prostřednictvím speciálního pedagoga.

6.6 ANALÝZA A INTERPRETACE VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

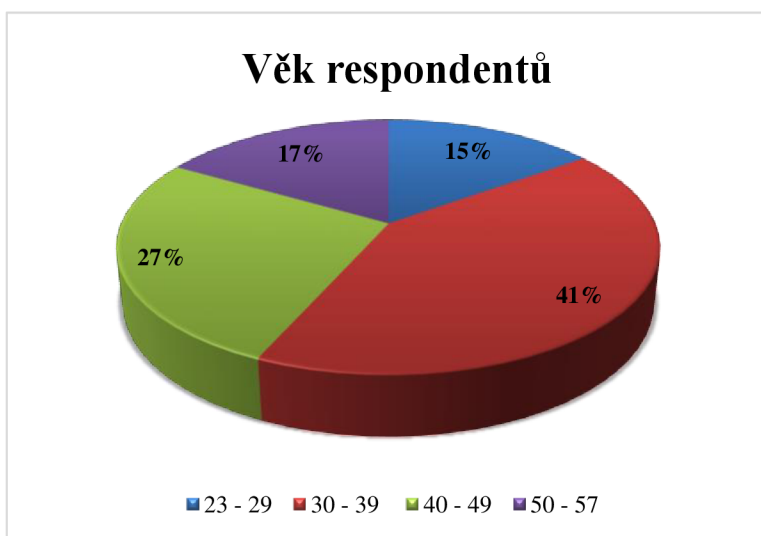
Otázka č. 1: Váš věk?

Tabulka 1 Věk respondentů

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v %
23–29 let	9	15 %
30–39 let	25	41 %
40–49 let	16	27 %
50–57 let	10	17 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 1 Věk respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

Z prvního grafu vyplývá, že dotazník vyplnilo nejvíce odsouzených ve věku od 30 do 39 let. Také z dotazníku vyplynulo, že nejmladšímu z odsouzených respondentů je 23 let a nejstaršímu 57 let.

Velké překvapení je, že i lidé po 50. roce mají stále zájem vzdělávat se a dále zvyšovat svou kvalifikaci. Vůbec to, ale není na škodu, dle mého názoru je to skvěle využitý čas během výkonu trestu odnětí svobody, protože co může být užitečnějšího než se celoživotně vzdělávat, jak už na svobodě, tak i ve výkonu trestu.

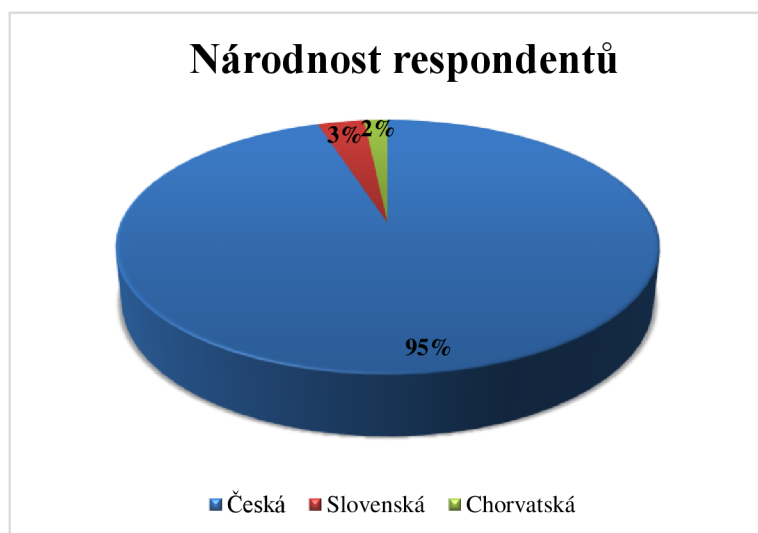
Otázka č. 2: Vaše národnost?

Tabulka 2 Národnost respondentů

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v %
Česká národnost	57	95 %
Slovenská národnost	2	3 %
Chorvatská národnost	1	2 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 2 Národnost respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že 57 z 60 dotazovaných má českou národnost. Ovšem pouze jen 3 respondenti jsou národnosti jiné, z toho vyplývá, že ve výuce by neměl být problém s jazykovou bariérou.

Dokáží si představit, že ve věznicích, kde je více národností by bylo na zvážení nabídka výuky i cizojazyčném podání například v anglickém či německém jazyce.

Je, ale možné, že této nabídce by ani odsouzení nevyužili, protože po návratu na svobodu jsou stejně ihned vyhoštěni zpět do své země.

Otázka č. 3: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Tabulka 3 Nejvyšší dosažené vzdělání

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v %
Základní vzdělání	31	51 %
Výuční list	13	22 %
Středoškolské vzdělání	15	25 %
Vysokoškolské vzdělání	1	2 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 3 Nejvyšší dosažené vzdělání

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu výše vyplývá, že více než 50 % vzdělávaných respondentů má v době vyplňování dokončené pouze základní vzdělání.

Vzhledem k tomu, že pouze jeden z odsouzených má vysokoškolské vzdělání, je na místě otázka, zdali je pro odsouzené tento typ vzdělání dostatečnou motivací či nikoli.

Otázka č. 4: Chcete se dále vzdělávat i ve výkonu trestu odnětí svobody? (pokud ano, odpovězte prosím na otázku č. 5, pokud ne otázku č. 5 vynechte)

Tabulka 4 Další vzdělávání

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v %
ANO (chci se dále vzdělávat i ve VTOS)	55	100 %
Ne (nechci se vzdělávat ve VTOS)	0	0 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 4 Další vzdělávání

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu vyplývá, že na tuto otázku odpověděli všichni odsouzení ano. Dle mého názoru je to velmi radostná zpráva pro další vývoj českého vězeňství, protože pokud bude i v následujících letech odpověď odsouzených na tuto otázku ano, můžeme předpokládat, že vzdělanost ve věznicích se začne zlepšovat.

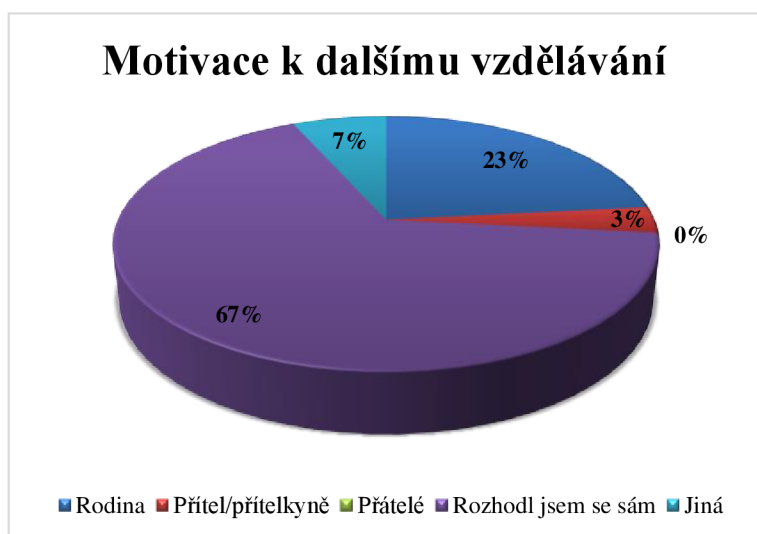
Otázka č. 5: Je někdo, kdo Vás motivuje se dále vzdělávat nebo si dodělat ve výkonu trestu nějakou další kvalifikaci?

Tabulka 5 Motivace k dalšímu vzdělávání

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v %
Rodina	14	23 %
Přítel/přítelkyně	2	3 %
Přátelé	0	0 %
Pro sebe	40	67 %
Jiné (Osobní rozvoj, začátek nového života, trh práce)	4	7 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 5 Motivace k dalšímu vzdělávání

Zdroj: Vlastní zpracování

Z tohoto grafu vyplývá, že více jak polovina respondentů se pro další vzdělání rozhodla sama, přesně 40 odsouzených, to je taky velmi zajímavá skutečnost, pokud v sobě odsouzení najdou jistou míru sebereflexe, jejich návrat na svobodu by mohl být jednodušší například při výběru vhodného zaměstnání.

Další část odsouzených motivuje rodina, přítel/přítelkyně a 4 respondenti odpověděli, že je motivuje něco jiného, a to nový začátek života, osobní rozvoj a lepší uplatnění na trhu práce. Předpokladem by mohla být i motivace odsouzených sobě navzájem. Třeba když se jednomu odsouzenému podaří nějaký úspěch ve vzdělávání, toto však výzkum nepotvrdil.

Otázka č. 6: Chcete dále studovat z důvodu lepšího uplatnění na trhu práce po ukončení Vašeho trestu?

Tabulka 6 Užitečnost vzdělávání

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v %
ANO	45	75 %
NE	10	17 %
NEVÍM	5	8 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 6 Užitečnost vzdělávání

Zdroj: Vlastní zpracování

Z výše uvedeného grafu můžeme zpozorovat, že 75 % respondentů vidí další vzdělávání, jako dobrý nástroj k lepšímu uplatnění na trhu práce. Dalších 17 % má na tuto otázku opačný názor, zbylých 8 % dotazovaných je nerozhodná.

Pozitivem je, že velká část odsouzených na tuto věc nahlíží takovým způsobem a dochází jim důležitost vzdělávání i možnost uplatnění na trhu práce.

Otázka č. 7: Myslíte si, že po propuštění na svobodu Vám bude nová kvalifikace nebo doplnění vzdělání nápomocné k začlenění se zpět do běžného života?

Tabulka 7 Začlenění do běžného života

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v %
ANO	43	72 %
NE	7	11 %
NEVÍM	10	17 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 7 Začlenění do běžného života

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu vyplývá, že 43 respondentů si myslí, že další vzdělání či rekvalifikace jim bude nápomocna k lepšímu začlenění se do běžného života.

Překvapením, ale je, že 7 odsouzených si myslí, že vzdělání či rekvalifikace jim nebude nápomocna k lepšímu začlenění se do běžného života. Zbýlých 10 respondentů na tuto otázku nemá odpověď.

Otázka č. 8: Jste spokojen s výukou? (vyhovuje Vám forma výuky a metoda, kterou jsou Vám znalosti předávány)

Tabulka 8 Spokojenost s výukou

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v %
ANO	48	80 %
NE	8	13 %
NEVÍM	4	7 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 8 Spokojenost s výukou

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu výše můžeme vyčíst, že 80 % respondentů je spokojena s formou, a i metodami vedení výuky.

Dalších 13 % odsouzených není spokojeno s výukou a zbylých 7 % na tuto otázku nemá jasnou odpověď.

Tato skutečnost je velmi pozitivní hlavně jako zpětná vazba pro pedagogy ve věznicí Valdice. I když je vždy prostor pro zlepšení.

Otázka č. 9: Je na výuce něco, co byste změnil?

Tabulka 9 Návrhy na zlepšení výuky

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v %
ANO (více praxe, podrobnější vysvětlování, doučování, doplnění výuky cizích jazyků, ...)	18	30 %
NE	33	55 %
NEVÍM	9	15 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 9 Návrhy na zlepšení výuky

Zdroj: Vlastní zpracování

I když respondenti jsou spokojeni s výukou v grafu výše můžeme vyčíst, že 30 % respondentů by přeci jen provedla drobné změny při výuce.

Nejvíce, a to konkrétně 6 respondentů by uvítala více praxe, další 3 respondenti by byli rádi za podrobnější vysvětlování veškeré látky, dále by pak odsouzení uvítali vyšší rychlost vzdělávání, doučování, přidání cizího jazyka, možnost studia na vysoké škole, méně vyrušování při hodinách, více komunikace s pedagogem, chování studentů při výuce, větší důraz na vybrání studentů k výuce (požadavky na lepší znalosti a docházku odsouzených) a také svářečský kurz. Zbylých 9 respondentů na tuto otázku nemá odpověď.

Otázka č. 10: Je pro Vás studium ve výkonu trestu správně strávený čas?

Tabulka 10 Názor na studium ve výkonu trestu

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v %
ANO	60	100 %
NE	0	0 %
NEVÍM	0	0 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 10 Názor na studium ve výkonu trestu

Zdroj: Vlastní zpracování

Z výše uvedeného grafu byl výsledek zcela jasný na otázku „Je pro Vás studium ve výkonu trestu správně strávený čas?“ odpovědělo všech 60 respondentů kladně.

Toto zjištění je pozitivem jak pro odsouzené, tak i pro zaměstnance věznice, protože z toho můžeme usuzovat, že věznic nemají tolik myšlenek na dělání skutků, které jsou v rozporu s vnitřním řádem věznice.

Otázka č. 11: Máte nějakou pro Vás ideální práci, kterou byste po propuštění z výkonu trestu chtěl vykonávat?

Tabulka 11 Ideální práce po návratu z výkonu trestu

Odpovědi	Počet respondentů	Počet respondentů v %
ANO (obráběč kovů, podnikatel, svářeč, kuchař, zámečník, automechanik, ...)	34	57 %
NE	12	20 %
NEVÍM	14	23 %

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf 11 Ideální práce po návratu z výkonu trestu

Zdroj: Vlastní zpracování

Z posledního grafu vyplynulo, že 20 % respondentů nemá žádnou představu o své ideální práci po návratu z výkonu trestu odnětí svobody. Dalších 23 % odsouzených si není jistá, jakou práci by v budoucnu chtěla vykonávat. A posledních 57 % respondentů má jasnou vizi o své práci po návrat na svobodu.

Z 34 odsouzených, kteří odpověděli na tuto otázku kladně největší část a to konkrétně 8 by se rádi živil, jako obráběči kovů. Toto zjištění je překvapivé, můžeme na něj pohlížet dvojím způsobem.

Buď tak, že je příjemným překvapením, že alespoň pár jedinců chce pracovat v oboru, ve kterém se vzdělává. Nebo také tak, že je zarážející, že se chce živit pouze 8 studentů z 60 dotazovaných, jako obráběč kovů, když v tomto oboru studuje.

Dalších 5 respondentů by ráda pokračovala v podnikání, ve kterém pracovala již před nástupem do výkonu trestu. 4 dotazovaní by rádi vykonávali svářeče, 3 dotazovaní kuchaře, 2 dotazovaní zámečníka, 2 odsouzení automechanika a 2 respondenti cokoliv, co bude v nabídce.

Další respondenti by rádi pracovali například jako tesař, elektrikář, ekonom, kurýr, zemědělec, skladník, ale také v oboru hudebního průmyslu nebo umývání oken.

Velkým pozitivem pro odsouzené je, že v dokladu o dosaženém vzdělání ve výkonu trestu není uvedeno, že je tento doklad získán za dobu pobytu za mřížemi. Tudíž při předkládání dokladu o nejvyšším dosaženém vzdělání ve své potencionální práci, zaměstnavatel nepozná, že člověk, který o práci žádá své vzdělání nedosáhl ve vězení.

6.7 VYHODNOCENÍ HYPOTÉZ

Hypotéza č. 1

Méně než 40 % respondentů má jako nejvyšší dosažené vzdělání základní školu. Z výsledku dotazníkového šetření vyplynulo, že 51 % dotazovaných má ukončené pouze základní vzdělání. Počet těchto respondentů je vyšší než 40 %, tudíž se daná hypotéza vyvrátila.

Hypotéza č. 1 - Falzifikováno

Hypotéza č. 2

Více než 60 % respondentů se chce dále vzdělávat i ve výkonu trestu. Výzkum ukázal, že 100 % dotazovaných se chce dále vzdělávat. Počet těchto respondentů je vyšší než 60 %, čímž je tedy hypotéza potvrzena.

Hypotéza č. 2 – Verifikováno

Hypotéza č. 3

Méně než 30 % respondentů je spokojena s výukou ve vězení a nic by na ní neměnila. Zde výzkum ukázal, že 55 % respondentů je spokojena s výukou ve vězení a nic by na ní neměnila. Toto procentuální vyhodnocení zahrnuje více než polovinu dotazovaných, čímž se tato hypotéza vyvrátila.

Hypotéza č. 3 Falzifikováno

Hypotéza č. 4

Více než 70 % respondentů nemá představu o své ideální práci po návratu na svobodu. Z výsledku dotazníkového šetření vyplynulo, že 20 % dotazovaných nemá představu o své ideální práci po návratu na svobodu. Daný počet odsouzených, kteří odpovídali v dotazníkovém šetření je tedy méně než 70 %, z čehož vyplývá, že se tato hypotéza vyvrátila.

Hypotéza č. 4 - Falzifikováno

6.8 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Doporučení pro praxi je velmi důležitá část práce jako takové. Když autorka přemýšlela nad doporučením, jako nejdůležitější ji vyšlo zaměření se na uplatnění na trhu práce, které je před propuštěním na svobodu jednou z věcí, která rozhoduje, zda bude osoba po propuštění fungovat samostatně a nebude se dále navracet ke špatným návykům.

Proto byl navržen dotazník pro odsouzené před propuštěním na svobodu. Tento dotazník by s delikventem procházel odborník na výběr budoucího zaměstnaní. Dotazník, popřípadě doplňující otázky by byly kladeny odsouzenému, dle jeho odpovědí by byl následně zvolen obor, ve kterém by budoucí propuštěný mohl pracovat na svobodě. Otázky se dotýkají mnoha segmentů a povahových rysů osobnosti odsouzeného. Pro ilustraci byl tento dotazník vytvořen a vložen do Přílohy B.

Autorka věří, že pokud by byla příprava odsouzeného na propuštění intenzivnější a byl kladen větší důraz na výběr budoucího zaměstnaní, trestní recidiva by se snížila na minimum.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce měla za hlavní cíl analyzovat míru motivovanosti a forem motivace-faktorů, které motivují ke vzdělávání a zvyšování své kvalifikace respondenty, odsouzené k výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Valdice. Tento cíl se autorce práce podařilo naplnit za pomoci odborné literatury, interních dokumentů věznice Valdice, které bohužel není možné vložit do přílohy mé práce a empirického výzkumu, z důvodu, že si to autor dokumentů nepřeje.

Hledání a prostudování odborné literatury byla velmi náročná úloha. Však informace, které vplynuly z této literatury autorku velmi obohatilo, nejen v rámci této bakalářské práce, ale i pro další uplatnění v praxi. Díky skvělým autorským dílům od českých autorů bylo možné podat ucelené a jednotné pohlížení na vzdělávání odsouzených.

V první tedy teoretické části se autorka především snažila přiblížit samotné téma bakalářské práce, tedy vzdělávání odsouzených. Zaměřila se jak už na definice jednotlivých pojmů, tak i na legislativní normy, dle kterých se vzdělání odvíjí a je realizované na půdě věznic České republiky.

Cílem praktické části bakalářské práce bylo zjistit jakou míru motivovanosti mají odsouzení a jaké formy motivace vězni mají. Hypotézy, které si autorka práce stanovila a s jejím velkým překvapením byly tři hypotézy falzifikované a pouze jedna verifikovaná.

K úplnému závěru této práce by autorka ráda uvedla, že výsledek jejího dotazníkového šetření dopadlo nad očekávání. V práci se můžeme dozvědět, že možnosti vzdělávání ve věznici Valdice je poměrně rozsáhlý a ucelený. Zjištění, že velká část odsouzených, kteří již nepracují se stále mají chuť vzdělávat nebo zvyšovat svou kvalifikaci, je velmi povzbuzující.

Jelikož se pomocí dotazníkového šetření zjišťoval především názor samotných odsouzených, o to více byly výsledky, především tedy pro autorku, překvapivé. Z odpovědí respondentů vplynulo, že největší část z nich se vzdělávají především sami pro sebe. Motivace byla především ve formě lepšího uplatnění na trhu práce.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

Archiv bezpečnostních složek, f. A2/1 - Sekretariát ministra vnitra, I. díl, inv. j. 1006, Směrnice pro kulturně osvětovou činnost mezi vězni v Nápravně pracovních táborech MV.

Interní dokumenty Věznice Valdice.

Státní oblastní archiv Zámorsk, f. *Trestnice Valdice*.

BAJCURA, L., *Nástin periodizace dějin vězeňství v českých zemích v letech 1945-1969*, In: České vězeňství 2-3/1999, Praha 1999.

BIEDERMANOVÁ, E., PETRAS, M., *Možnosti a problémy resocializace vězňů, účinnost programů zacházení*. 1. vyd. Praha: Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011. ISBN 9788073381158.

ČERNÍKOVÁ, V. *Sociální ochrana: terciární prevence, její možnosti a limity*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 9788073801380.

DRAHÝ, F. *SARPO: charakteristiky odsouzených v českých věznicích: deskriptivní studie*. [Praha]: Vězeňská služba České republiky, 2018. 152 stran.

FISCHER, S. a ŠKODA, J. *Sociální patologie: analýza příčin a možnosti ovlivňování závažných sociálně patologických jevů*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009. ISBN 9788024727813.

HÁLA, J. *Úvod do teorie a praxe vězeňství*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2006. ISBN 8086708306.

JŮZL, M. *Penitenciaristika jako věda žalářní*. 1. vyd. Praha: Univerzita J. A. Komenského, 2017. ISBN 9788074521317.

JŮZL, M. *Současné vzdělávací trendy v českém vězeňství*. 1. vyd. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2020. ISBN 9788074521485.

KARABEC, Z. a kol. *Dlouhodobé tresty odnětí svobody*. 1. vyd. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2004. ISBN 8073380242.

KÝR, A. *Nástin historického vývoje odborného vzdělávání vězeňského personálu do roku 1989*, In: *Historická penologie č. 2/2004*, Praha 2004.

PERNICKÝ, A. *Nápravně výchovný ústav ministerstva spravedlnosti Valdice*, In: Jiří Gruntorád – Petr Uhl (eds.), *O československém vězeňství*. Sborník Charty 77, Praha 1990.

PRŮCHA, J. ET AL. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 1995. ISBN 8071780294.

UHLÍK, J. F. J. *Řezáč – reformátor vězeňství a školství 19. století*. 1. vyd. Praha: České vězeňství, 1997. příloha k časopisu České vězeňství č. 2/1997.

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie I. Díl: Úvod do teorie trestu a trestání*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 9788074357169.

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie II. Díl: Teorie a praxe zacházení s vězňnými*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 9788074353789.

SOCHŮREK, J. *Kapitoly z penologie III. Díl: Negativní vlivy ve vězení*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2007. ISBN 9788073722050.

ŠTĚRBA, V. *Penologie*. 1. vyd. Praha: ARMEX PUBLISHING, s. r. o., 2007. ISBN 9788086795485.

VÁŇA, M., *Střední odborné učiliště, učiliště a odborné učiliště Vězeňské služby České republiky 1983-1998*, příloha časopisu České vězeňství 3-4/1998, Praha 1998.

Zákony

Listina základních práv a svobod, byla vyhlášena ustanovením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., jako součást ústavního pořádku ČR

Novela zákonu č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody

Vyhláška č. 345/1999 Sb., Vyhláška Ministerstva spravedlnosti, kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody

Zákon č. 29/1984 Sb., o opatřeních v soustavě základních a středních škol

Zákon č. 58/1999 Sb., Zákon o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů.

Zákon č. 58/2017 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

Zákon č. 63/1978 Sb., o opatřeních v soustavě základních a středních škol

Zákon č. 77/1978 Sb., o státní správě ve školství

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže

Zákon č. 555/1992 Sb., Zákon České národní rady o Vězeňské a justiční strážci České republiky

Zákon č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě školství

Seznam použitých internetových zdrojů

Historická penologie, Institut vzdělávání – kabinet dokumentace a historie VS ČR, Praha [online]. 3/2010, [cit.2023-02-22]. Dostupné z: https://www.forumhistoriae.sk/sites/default/files/hp_03_10.pdf.

Redukce typů věznic [online]., [cit. 2023-02.21] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/sekce/obecny-postup>.

Redukce typů věznic [online]., [cit. 2023-02-21] Dostupné z: <https://www.vscr.cz/organizacni-jednotky/veznice-mirov/sdilene-sekce/obecny-postup>.

Statistická ročenka Vězeňské služby České republiky [online]., 9-159 [cit. 2023-02-20]. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/statistiky/rocenky/statisticka-rocenka-2020.pdf>.

Studijní opora, SOŠ ochrany majetku s. r. o., Karviná [online].2011, [cit. 2023-02-21]. Dostupné z: <https://www.sosoom-zlin.cz/media/skripta/penologie.pdf>.

Historická penologie, Institut vzdělávání – kabinet dokumentace a historie VS ČR, Praha [online]. 3/2010, [cit.2023-02-22]. Dostupné z: https://www.forumhistoriae.sk/sites/default/files/hp_03_10.pdf.

25 let vězeňské služby České republiky 1993-2018, [online]. Praha: Vězeňská služba České republiky, 2017, [cit. 2023-02-27]. ISSN 1213-9297. Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/informacni-servis/publikace/25-let-web.pdf>.

SEZNAM ZKRATEK

ČNR – Česká národní rada

ČR – Česká republika

ČSU – Český statistický úřad

LSPS – Listina základních práv a svobod

NVÚ – nápravně výchovný ústav

ŘVTOS – Řád výkonu trestu odnětí svobody

SOU – střední odborné učiliště

ŠVS – školské vzdělávací středisko

TOS – trest odnětí svobody

VT – výkon trestu

VTOS – výkon trestu odnětí svobody

VS ČR – vězeňská služba České republiky

VZD – Výkon zabezpečovací detence

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1 mapa ČR s umístěním věznic, vazebních věznic a detenčních ústavů	14
Obrázek 2 Věznice Valdice	32

Seznam tabulek

Tabulka 1 Věk respondentů	41
Tabulka 2 Národnost respondentů	42
Tabulka 3 Nejvyšší dosažené vzdělání	43
Tabulka 4 Další vzdělávání	44
Tabulka 5 Motivace k dalšímu vzdělávání	45
Tabulka 6 Užitečnost vzdělávání	47
Tabulka 7 Začlenění do běžného života.....	48
Tabulka 8 Spokojenost s výukou	49
Tabulka 9 Návrhy na zlepšení výuky.....	50
Tabulka 10 Názor na studium ve výkonu trestu	51
Tabulka 11 Ideální práce po návratu z výkonu trestu	52

Seznam grafů

Graf 1 Věk respondentů	41

Graf 2 Národnost respondentů	42
Graf 3 Nejvyšší dosažené vzdělání	43
Graf 4 Další vzdělávání	44
Graf 5 Motivace k dalšímu vzdělávání	45
Graf 6 Užitečnost vzdělávání	47
Graf 7 Začlenění do běžného života	48
Graf 8 Spokojenost s výukou	49
Graf 9 Návrhy na zlepšení výuky	50
Graf 10 Názor na studium ve výkonu trestu	51
Graf 11 Ideální práce po návratu z výkonu trestu	52

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Dotazník pro studenty věznice Valdice	I
Příloha B - Dotazník pro budoucí práci odsouzených	III

Příloha A – Dotazník pro studenty věznice Valdice

Dotazník pro studenty Věznice Valdice

Dobrý den, jsem studentkou prezenčního studia Univerzity J. A. Komenského v Praze. Právě zpracovávám svou bakalářskou práci na téma „Vzdělávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Valdice“. Ráda bych vás touto cestou požádala o vyplnění mého krátkého anonymního dotazníku. Tento dotazník bude použit pouze pro potřebu zpracování mé bakalářské práce. Díky vyplněním tohoto dotazníku, mi napomůžete tuto práci zpracovat. Děkuji za Vaši spolupráci.

(Zaškrtněte prosím jednu správnou odpověď.)

1. Váš věk?

.....
.....

2. Vaše národnost?

.....
.....

3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

- Základní
- Výuční list
- Střední
- Vysokoškolské

4. Chcete se dále vzdělávat i ve výkonu trestu odnětí svobody? (pokud ano, odpovězte prosím na otázku č. 5, pokud ne otázku č. 5 vynechte

- Ne
- Ano

5. Je někdo, kdo vás motivuje se dále vzdělávat nebo si dodělat ve výkonu trestu nějakou další kvalifikaci?

- Rodina
- Přítel/Přítelkyně
- Přátelé
- Rozhodl jsem se sám
- Jiná motivace:

6. Chcete dále studovat z důvodu lepšího uplatnění na trhu práce po ukončení Vašeho trestu?
- Ano
 - Ne
 - Nevím
7. Myslíte si, že po propuštění na svobodu Vám bude nová kvalifikace nebo doplnění vzdělání nápomocné k začlenění se zpět do běžného života?
- Ano
 - Ne
 - Nevím
8. Jste spokojeni s výukou? (vyhovuje vám forma výuky a metoda, kterou jsou Vám znalosti předávány)
- Ano
 - Ne
 - Nevím
9. Je na výuce něco, co byste změnil?
- Ano
Pokud ano, co by to bylo?

.....
 - Ne
 - Nevím
10. Je pro Vás studium ve výkonu trestu správně strávený čas?
- Ano
 - Ne
 - Nevím
11. Máte nějakou pro Vás ideální práci, kterou byste po propuštění z výkonu trestu chtěl vykonávat?
- Ano
Pokud Ano, jakou?

.....
 - Ne
 - Nevím

Příloha B - Dotazník pro budoucí práci odsouzených

Dotazník pro doporučení pracovní pozice pro odsouzeného, který bude v nejbližší době propuštěn.

1. Co považujete za své silnější stránky?

- svědomitost, pečlivost, vytrvalost
- kreativita, originalita, otevřenost vůči novým věcem a změnám
- vůdčí schopnosti

2. Vyberte tvrzení, které na vás sedí?

- nevadí mi sedět na jednom místě, umím dobře zpracovávat informace a preferuji jasně nastavené pracovní postupy
- rád mám při práci volnou ruku
- rád/a pracuji v kolektivu, kde mohu projevit své názory a vize

3. Jaké jsou vaše slabé stránky?

- nízká sociální vnímavost, netolerance k pracovnímu kolektivu
- nestálost, komplikovanost
- nerozhodnost, neschopnost práce při nenastavených pracovních postupech

4. Jaké z následujících slov nebo slovních spojení na vás nejvíce sedí?

- kreativita
- systematičnost
- fyzická práce

5. Jaký druh práce vám sedí nejvíce?

- větší skupina, ve které poznám více nových lidí
- dávám přednost individuální práci
- malá, přesně určená skupina, bez minimálních změn

6. Za důležité považuji?

- dosahování cílů svých i celé společnosti
- jasně respektuji, hierarchické uspořádání odpovědnosti ve společnosti
- když je dbáno na názor individuality

7. Co vás v práci nejvíce motivuje

- jistota stálého příjmu, i když ne tak vysokého, ale za to příjemné pracovní prostředí a milý kolektiv
- jistá míra stresu, vyšší finanční ohodnocení, být ochoten odvést více kvalitní práce
- rychlé změny, měnící se práce, s nestálým platovým ohodnocením

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Tereza Šturmová

Obor: Resocializační a penitenciární pedagogika

Forma studia: Prezenční

Název práce: Vzdělávání osob ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Valdice

Rok: 2023

Počet stran textu bez příloh: 54

Celkový počet stran příloh: 3

Počet titulů českých použitých zdrojů: 32

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 7

Vedoucí práce: doc. PhDr. Miloslav Jůzl Ph.D.